

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND INTERPRETAREA

articolului 116 alin. (4) din Constituție

(Sesizarea nr. 32b/2011)

CHIȘINĂU

9 noiembrie 2011

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte, judecător-raportor*,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU,
Dna Valeria ȘTERBETȚ, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 octombrie 2011 și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 10 octombrie 2011 în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.b) din Constituție, 25 alin.(1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale de deputatul în Parlament, dna Raisa Apolschii, privind interpretarea articolului 116 alin. (4) din Constituție, potrivit căruia:

„Președintele, vicepreședinții și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.”

2. Autorul sesizării a solicitat Curții Constituționale ca, prin interpretarea articolului 116 alin. (4) din Constituție, să se explice:

„a) Care este întinderea competenței Parlamentului în procesul de numire a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție; hotărârea acestuia are semnificația unui act decizional sau de validare/investitură?”

b) În ce termen urmează Parlamentul să se pronunțe privind numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție după prezentarea propunerii respective de către Consiliul Superior al Magistraturii?”

3. Prin decizia Curții Constituționale din 11 octombrie 2011 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui, Guvernului, Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție.

5. În ședința plenară publică a Curții, în temeiul articolului 31 alin. (3) din Codul Jurisdicției Constituționale, autorul sesizării a modificat parțial

obiectul sesizării, solicitând Curții ca, prin interpretarea articolului 116 alin.(4) din Constituție, să se explice dacă, în cazul depunerii de către judecător a cererii de demisie, se aplică legislația muncii, fiind suficientă hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, sau este necesară o hotărâre a Parlamentului.

6. La ședința plenară publică a Curții, autorul sesizării a participat personal. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Oleg Efrim, ministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

7. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sunt următoarele:

Articolul 6 Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sînt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

(2) Judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii. Judecătorii care au susținut concursul sînt numiți în funcție pentru prima dată pe un termen de 5 ani. După expirarea termenului de 5 ani, judecătorii vor fi numiți în funcție pînă la atingerea plafonului de vîrstă, stabilit în condițiile legii.

(3) Președinții și vicepreședinții instanțelor judecătorești sînt numiți în funcție de Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, pe un termen de 4 ani.

(4) Președintele, vicepreședinții și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Ei trebuie să aibă o vechime în funcția de judecător de cel puțin 10 ani. [...]

Articolul 123 Atribuțiile

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. [...]

8. Prevederile relevante ale Legii nr.789-XVI din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (M.O. 196-199/764, 1996; republicată M.O. nr. 26-27/176, 1998) sunt următoarele:

Articolul 9

Numirea în funcție a președintelui, vicepreședinților, judecătorilor Curții Supreme de Justiție

(1) Președintele, vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de 30 de zile. Președintele și vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție pe un termen de 4 ani. În cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare a legislației de către acesta sau de încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui, Consiliul Superior al Magistraturii este anunțat de către Președintele Parlamentului, în temeiul unui aviz al Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, în termen de 30 de zile de la data parvenirii propunerii. În cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară sau în cazul vacanței Parlamentului, Consiliul Superior al Magistraturii este anunțat despre prelungirea acestui termen cu 15 zile sau până la începutul sesiunii.

(2) Parlamentul examinează propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii și, în termen de 30 de zile de la data parvenirii acesteia, adoptă o hotărâre privind numirea în funcția de președinte, vicepreședinte sau judecător al Curții Supreme de Justiție.”

9. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O. nr.54-55/502, 1997), în continuare – “*Convenția Europeană*”, sunt următoarele:

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției [...]”

ÎN DREPT

10. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizată prin diverse metode de interpretare, precum cea textuală, funcțională, logico-gramaticală, istorică, teleologică, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținând cont de caracterul generic al normei, situațiile concrete pe care legiuitorul nu avea cum să le prevadă la momentul elaborării normei, reglementările ulterioare (conexe sau chiar contradictorii), situațiile complexe în care norma trebuie aplicată, etc.

11. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență întinderea competenței fiecăreia dintre cele două autorități – Parlamentul și Consiliul Superior al Magistraturii – în procesul de numire a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție.

12. În acest sens, Curtea reține că sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexate, precum separația și colaborarea puterilor în stat și independența justiției.

13. În acest context, pentru a elucida conținutul autentic al prevederii articolului 116 alin.(4) din Constituție, Curtea va opera, în special, cu prevederile articolelor 6 și 123 alin.(1) din Constituție, cu jurisprudența sa anterioară, precum și cu principiile consacrate de dreptul internațional, utilizând toate metodele de interpretare legală.

I. (a) CARE ESTE ÎNTINDEREA COMPETENȚEI PARLAMENTULUI ÎN PROCESUL DE NUMIRE A JUDECĂTORILOR, PREȘEDINTELUI ȘI VICEPREȘEDINȚILOR CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE; HOTĂRÂREA ACESTUIA ARE SEMNIFICAȚIA UNUI ACT DECIZIONAL SAU DE VALIDARE/ÎNVESTITURĂ?

A. Argumentele autorului sesizării

14. Autorul sesizării pretinde că, întrucât Constituția și legea stipulează că judecătorii, președintele și vicepreședinții Curții Supreme de Justiție sunt numiți în funcție numai la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, acesta având un rol primar, eventuala omisiune a Parlamentului de a da curs propunerii Consiliului Superior al Magistraturii ar compromite rolul acestuia, în calitatea sa de organ constituțional al autoadministrării judecătorești și de garant al independenței sistemului judecătoresc, și competența pe care o are în virtutea articolului 123 din Constituție de a asigura numirea în funcție a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților

Curții Supreme de Justiție, precum și drepturile acestor persoane de a fi numite în funcție.

15. Autorul sesizării consideră că toate aceste aspecte scot în evidență faptul că prin hotărârile Parlamentului are loc validarea propunerilor de numire în funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție prezentate de Consiliul Superior al Magistraturii și investirea persoanelor respective în funcție, fiind întemeiată exclusiv pe verificarea respectării de către Consiliul Superior al Magistraturii a procedurilor de alegere, a îndeplinirii cerințelor legale pentru ocuparea respectivei demnități, precum și a interdicțiilor și incompatibilităților ce pot rezulta fie din statutul personal, fie din alte prevederi legale.

B. Aprecierea Curții

16. Curtea subliniază importanța fundamentală a principiului separației și cooperării puterilor ca principiu de organizare a statului de drept.

17. Fiind un principiu fundamental al statului de drept, separația puterilor are vocația să asigure evitarea concentrării întregii puteri în mâna unei singure autorități (de natură individuală sau colectivă). El presupune o distribuție a puterii, pentru a fi exercitată, unor instanțe diferite și independente, înzestrate cu atribute și prerogative de conducere. În cadrul competențelor ce le sunt conferite, fiecare putere (legislativă, executivă și judecătorească) deține și exercită o serie de atribuții aflate în afara oricărei imixțiuni reciproce. Potrivit principiului separației puterilor, nici una dintre cele trei puteri nu prevalează asupra celeilalte, nu se subordonează una alteia și nu își asumă prerogative specifice celorlalte.

18. Cu toate acestea, separația puterilor nu este una rigidă, absolută, deoarece ar conduce la blocaje și dezechilibre instituționale. De aceea, în arhitectura instituțională a statului, principiul separației puterilor în stat ia forma delimitării unor autorități publice independente (una față de cealaltă), cu prerogative diferite (prin care se realizează activități specifice), dar și a colaborării dintre puteri dublată de controlul reciproc.

19. Principiul echilibrului instituțional, cunoscut astăzi sub denumirea „*checks and balances*” (în traducere aproximativă din limba engleză însemnând „*sistemul de frâne și contrabalanțe*”), stă la baza democrației și presupune echilibrul puterilor și controlul lor reciproc, astfel încât puterile statale să aibă aproximativ aceeași pondere, adică să fie echilibrate, pentru a se putea limita reciproc, evitând astfel ca puterea statală să fie folosită în mod abuziv.

20. Acest *sistem de frâne și contrabalanțe* reprezintă condiția *sine qua non* a democrației moderne, împiedicând omnipotența legislativului, pe cea a executivului sau a judiciarului.

21. În cadrul *sistemului de frâne și contrabalanțe*, decurgând din aplicarea principiului separației puterilor în stat, deosebit de importantă pentru asigurarea statului de drept este existența unei justiții independente, în sensul unui sistem de organe ce are menirea să înfăptuiască activitatea jurisdicțională, distinct de puterea legiuitoare și de cea executivă, și capabil să se sustragă influențelor acestora.

22. Curtea reține că dispozițiile constituționale privind separația puterilor în legislativă, executivă și judecătorească (art. 6), privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorilor instanțelor judecătorești (art.116 alin. (1), privind stabilirea prin lege organică a organizării instanțelor judecătorești, a competenței acestora și a procedurii de judecată (art. 115 alin.(4)) definesc statutul juridic al judecătorului în Republica Moldova și consacră justiția ca o ramură a puterii în stat independentă și imparțială.

23. În același sens, dispozițiile articolelor 114 și 116 alin. (1) din Constituție consacră principiul independenței judecătorilor, fără de care nu se poate vorbi de o activitate autentică de înfăptuire a justiției. Realizarea principiului independenței judecătorului, pus la baza autonomiei puterii judecătorești, se asigură prin procedura de înfăptuire a justiției, precum și prin modul de numire, suspendare, demisie și eliberare din funcție a judecătorului.

24. Curtea reține că principiile constituirii sistemului judecătoresc și autoritățile care participă la acest proces sunt consfințite de Constituție.

25. În acest context, în jurisprudența sa anterioară, Curtea a arătat că desemnarea și destituirea judecătorilor și președinților de instanțe se realizează cu participarea a cel puțin două autorități: pe de o parte, Consiliul Superior al Magistraturii și, pe de altă parte, Președintele sau Parlamentul, după caz.

26. Astfel, în virtutea normelor constituționale, la numirea judecătorilor în funcție participă: (1) Consiliul Superior al Magistraturii, care asigură numirea judecătorilor în funcție prin selectarea candidaturilor și prezentarea propunerilor, după caz, Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului în vederea desemnării, (2) Președintele Republicii Moldova și Parlamentul care, în baza atribuțiilor ce le revin, procedează la numirea judecătorilor propuși de către Consiliul Superior al Magistraturii.

27. Curtea reține că prevederi similare celor cuprinse în articolul 116 din Constituție conține Recomandarea nr.R(94)12 “Despre independența, eficacitatea și rolul judecătorului”, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 13 octombrie 1994.

28. De asemenea, măsurile de asigurare eficientă a garanțiilor de competență, independență și imparțialitate ale judecătorilor sunt stipulate în Principiile de bază ale independenței justiției (act adoptat la cel de-al 7-lea Congres al Națiunilor Unite referitor la Prevenirea Infracțiunilor și la

Tratamentul Infractorilor, care a avut loc la Milano, la 26 august - 6 septembrie 1985, aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985), în Principiile de la Bangalore cu privire la conduita judiciară (act adoptat de Grupul judiciar de întărire a integrității magistraților, astfel cum a fost revăzut la masa rotundă a președinților de tribunal, care a avut loc la Palatul Păcii din Haga, la 25 - 26 noiembrie 2002), precum și în Carta Europeană cu privire la Statutul Judecătorului (act adoptat în cadrul celei de-a doua Reuniuni multilaterale cu privire la statutul judecătorilor din Europa, organizată de Consiliul Europei la 8-10 iulie 1998, la Strasbourg).

29. Deși nu are un statut formal, Carta Europeană cu privire la Statutul Judecătorilor (în continuare – “*Carta*”) codifică un șir de obiective și principii care sunt consacrate în alte acte juridice internaționale, cum ar fi Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care au forță juridică obligatorie.

30. Unul din principiile generale ale Cartei (pct. 1.3.) stipulează că, pentru orice decizie referitoare la selectarea, încadrarea, desemnarea, exercitarea profesiei sau încetarea funcțiilor unui judecător, statutul prevede intervenția unei instanțe independente față de puterea executivă și legislativă.

31. Potrivit punctului 3.1. al Cartei, decizia de desemnare în funcția de judecător a candidaților selectați și decizia de repartizare într-o anumită instanță judecătorească sînt luate de către instanța independentă menționată în punctul 1.3. sau în baza propunerii, recomandării, avizului, sau cu acordul acestei instanțe.

32. În Republica Moldova instanța care realizează dispozițiile stipulate în punctele 1.3. și 3.1. ale Cartei este Consiliul Superior al Magistraturii.

33. Curtea reține că, fiind reglementat de prevederile articolelor 122 și 123 din Constituție, cuprinse în secțiunea a 2-a din capitolul IX intitulat „Autoritatea judecătorească” al titlului III – „Autoritățile publice”, Consiliul Superior al Magistraturii este o autoritate fundamentală a statului.

34. În acest context, fiind un organ constituțional independent, care exercită autoadministrarea judecătorească, Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței puterii judecătorești.

35. Prin mecanismul de selectare și promovare a judecătorilor, de înaintare a propunerilor de numire sau de eliberare din funcție a judecătorilor (în cazul examinării candidaturilor propuse pentru a fi numite în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vîrstă), Consiliul Superior al Magistraturii participă direct la asigurarea principiului independenței puterii judecătorești. Or, actul de numire sau de eliberare din funcție este emis numai la propunerea organului autoadministrării judecătorești.

36. În același sens, prin Hotărârea nr. 11 din 27 aprilie 2010 pentru controlul constituționalității Hotărârii Parlamentului nr.30-XVIII din 4 martie 2010 privind eliberarea din funcție a Președintelui Curții Supreme de Justiție (M.O. 68-69/10, 2010), Curtea Constituțională a statuat că:

„[...] Din prevederile constituționale și legale [...] Curtea deduce **rolul primar** al Consiliului Superior al Magistraturii în procedurile privind numirea, promovarea, transferarea, demisia sau eliberarea din funcția de judecător, președinte și vicepreședinte al instanței de judecată. Orice abatere de la această regulă [...] contravine art. 123 alin.(1) din Constituție. [...]”

37. Asigurând numirea judecătorului, așa cum prevăd dispozițiile Constituției și Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Magistraturii selectează candidaturile pentru funcția de judecător cu cele mai înalte caracteristici profesionale și morale, prevăzute de lege, și face propuneri Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului de numire, promovare, transferare sau eliberare din funcție a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești, primește jurământul judecătorilor.

38. Având în vedere faptul că Parlamentul și Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să acționeze în comun în vederea îndeplinirii misiunii de numire a judecătorilor, președintelui și vicepreședintelui Curții Supreme de Justiție, este normal să existe angrenaje instituționale care să facă legătura între ele, precum este Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului. Astfel, sistemul legislativ este conceput pe baza sarcinii constituționale comune a Consiliului Superior al Magistraturii și Parlamentului de desemnare a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, această fragmentare fiind un instrument de control și de supraveghere reciprocă.

39. Deoarece Parlamentul și Consiliul Superior al Magistraturii își împart sarcina de desemnare în funcție a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, acestea trebuie să coopereze.

40. La amenajarea raporturilor dintre puteri, Constituția organizează acțiunile de cooperare a acestora, cu mai multă sau mai puțină greutate, în procesul de formulare a deciziilor, astfel încât puterile statului să se echilibreze reciproc, în dorința evitării deciziilor discreționare și abuzurilor. Toți acești participanți se supun însă prevederilor constituționale, trebuind să respecte normele legale în ceea ce privește modul de interacțiune.

41. Analiza prevederilor actelor normative în vigoare demonstrează că selectarea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție constituie o activitate internă și exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii.

42. În acest sens, legiuitorul a prevăzut pentru Consiliul Superior al Magistraturii întreg instrumentarul necesar pentru efectuarea procedurilor

de selectare a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești, inclusiv prin instituirea Colegiului de atestare și calificare, a Colegiului disciplinar, a Inspecției judecătorești și a avizelor instituțiilor interesate.

43. Posibilitatea selectării judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție de către Consiliul Superior al Magistraturii este un element intrinsec al principiului independenței sistemului judecătoresc. De altfel, legea stabilește condițiile, interdicțiile și incompatibilitățile ce trebuie îndeplinite de un candidat, care sunt verificate de Consiliul Superior al Magistraturii.

44. Prin urmare, având în vedere prevederile constituționale referitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție, pe baza raportului favorabil întocmit de Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului, constatând că au fost respectate toate dispozițiile legale în vigoare în materia acestor proceduri, Parlamentul are îndatorirea constituțională să supună votului candidaturile la funcțiile de judecător, președinte, vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție desemnate de către Consiliul Superior al Magistraturii.

45. În viziunea Curții, numai într-o astfel de ipoteză, prin aplicarea articolului 116 alin.(4) din Constituție, poate fi exercitată competența Parlamentului la numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, pentru a se respecta principiul constituțional al separației și colaborării puterilor în stat. O abordare contrară a semnificației intervenției Parlamentului în procesul de numire în funcție a președintelui, vicepreședinților și judecătorilor Curții Supreme de Justiție ar aduce atingere valorilor, regulilor și principiilor constituționale privind separația puterilor și independența justiției.

46. În același context, Curtea reține că mecanismul (procedura) de aplicare a dispozițiilor articolului 116 alin.(4) din Constituție în cazul în care candidatura propusă nu întrunește calitățile și condițiile necesare pentru a fi numită în funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție este dezvoltat prin dispoziții legale. Astfel, în temeiul unui aviz al Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, Președintele Parlamentului anunță Consiliul Superior al Magistraturii despre constatarea uneia dintre cele 3 situații prevăzute exhaustiv în lege, și anume: (1) depistare a unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, (2) încălcare a legislației de către acesta sau (3) încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui (articolul 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție). Consiliul Superior al Magistraturii poate prezenta Parlamentului repetat propunerea, care urmează să o examineze în condițiile legii.

47. În acest sens, Curtea reține că, prin Hotărârea nr. 9 din 27 mai 2003 pentru controlul constituționalității art. 11 alin. (3) și (4) din Legea nr.544-

XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, cu modificările și completările ulterioare, și art. 19 alin. (4) din Legea nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii în redacția Legii nr.373-XV din 19 iulie 2001 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (M.O. nr.123/11, 2003), a statuat cu valoare de principiu că:

„[...] aceste propuneri [ale Consiliului Superior al Magistraturii] nu pot fi obligatorii pentru un organ colegial cum este Parlamentul, deoarece fiecare deputat este liber să voteze după propria convingere. [...]”

48. În același timp, Curtea consideră că, ținând cont de principiul separației și colaborării puterilor în stat și independenței sistemului judecătoresc, Parlamentul urmează să respecte prevederile legale în cazul în care nu va proceda la numirea unei candidaturi la propunerea respectivă a Consiliului Superior al Magistraturii.

49. Prin urmare, Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul au sarcina constituțională comună de numire în funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, ele trebuind să respecte prevederile legale în ceea ce privește modul de interacțiune.

50. În lumina celor expuse, Curtea consideră că, în sensul alineatului (4) al articolului 116 din Constituție, hotărârea Parlamentului constituie un act decizional indispensabil pentru accederea candidaților propuși de Consiliul Superior al Magistraturii la funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, actele celor două autorități – Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul – fiind interdependente.

II. (b) ÎN CE TERMEN URMEAZĂ PARLAMENTUL SĂ SE PRONUȚE PRIVIND NUMIREA JUDECĂTORILOR, PREȘEDINTELUI ȘI VICEPREȘEDINȚILOR CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE DUPĂ PREZENTAREA PROPUNERII RESPECTIVE DE CĂTRE CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII?

51. Curtea reține că textul Constituției nu stabilește un termen concret, în interiorul căruia Parlamentul urmează să se pronunțe asupra numirii judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție după prezentarea propunerii respective de către Consiliul Superior al Magistraturii.

52. În același timp, Curtea observă că mecanismul (procedura) de aplicare a dispozițiilor articolului 116 alin.(4) din Constituție privind numirea în funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție este dezvoltat prin dispozițiile articolului 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, potrivit căruia:

„(1) Președintele, vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de **30 de**

zile. Președintele și vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție pe un termen de 4 ani. În cazul depistării unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, de încălcare a legislației de către acesta sau de încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui, Consiliul Superior al Magistraturii este anunțat de către Președintele Parlamentului, în temeiul unui aviz al Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, în termen de 30 de zile de la data parvenirii propunerii. În cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară sau în cazul vacanței Parlamentului, Consiliul Superior al Magistraturii este anunțat despre prelungirea acestui termen cu 15 zile sau până la începutul sesiunii.

(2) Parlamentul examinează **propunerea repetată** a Consiliului Superior al Magistraturii și, în termen de **30 de zile** de la data parvenirii acesteia, adoptă o hotărâre privind numirea în funcția de președinte, vicepreședinte sau judecător al Curții Supreme de Justiție.”

53. Astfel, legiuitorul și-a fixat prin lege termenul de 30 de zile pentru numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție.

54. În acest context, Curtea observă că termenul de 30 de zile stabilit de lege pentru numirea de către Parlament a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție poate fi prelungit doar cu 15 zile sau până la începutul sesiunii, și aceasta doar în cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară sau în cazul vacanței Parlamentului, cu notificarea Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, termenul de 30 de zile stabilit de lege pentru numirea de către Parlament a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție este unul restrictiv, și nu extensiv.

55. Ținând cont de principiul constituțional al legalității într-un stat de drept, Parlamentul are obligația constituțională să respecte termenul fixat prin lege, urmând să dea dovadă de celeritate la examinarea propunerilor Consiliului Superior al Magistraturii, deoarece de aceasta depinde funcționalitatea puterii judecătorești.

56. Prin urmare, Curtea consideră că termenul în interiorul căruia Parlamentul urmează să se pronunțe privind numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție după prezentarea propunerii respective de către Consiliul Superior al Magistraturii este cel fixat prin lege, fiind unul restrictiv, astfel încât Parlamentul are obligația constituțională să-l respecte, iar încălcarea acestui termen reprezintă o obstrucționare a funcționalității puterii judecătorești de către puterea legislativă.

III. (c) ÎN CAZUL DEPURERII DE CĂTRE JUDECĂTOR A CERERII DE DEMISIE, SE APLICĂ LEGISLAȚIA MUNCII, FIIND SUFICIENTĂ HOTĂRÂREA CONSILIULUI

SUPERIOR AL MAGISTRATURII, SAU ESTE NECESARĂ O HOTĂRÂRE A PARLAMENTULUI?

57. În ceea ce privește mecanismul de eliberare din funcție, Curtea reține că prin Hotărârea nr. 11 din 27 aprilie 2010, menționată *supra*, a statuat următoarele:

„[...] De regulă, destituirea presupune o procedură mai complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una echivalentă. Procedura de destituire este expres stipulată pentru Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Procurorul General ș.a. Pentru comparație, potrivit art.64 din Constituție, Președintele Parlamentului este ales cu majoritatea voturilor deputaților aleși, dar este eliberat din funcție cu cel puțin 2/3 din voturile tuturor deputaților. Această rigiditate decurge din rațiunea asigurării independenței persoanei față de acei care au votat pentru alegerea sau numirea sa. În cazul reglementării constituționale sau legale a procedurii de numire în funcție, nu este neapărat necesară reglementarea procedurii de destituire, aceasta prezumându-se. Astfel, în cazul săvârșirii unei încălcări incompatibile cu funcția deținută, Președintele Curții Supreme de Justiție este demis de Parlament prin aceeași procedură prin care a fost numit, adică la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. [...]”

58. Aplicând aceleași raționamente, Curtea consideră că eliberarea din funcție a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, indiferent de motiv, urmează a fi examinată de Parlament în condițiile și în termenele prevăzute pentru numirea acestora în funcție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. b) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. În sensul alineatului (4) al articolului 116 din Constituție, hotărârea Parlamentului constituie un act decizional indispensabil pentru accesarea candidaților propuși de Consiliul Superior al Magistraturii la funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, actele celor două autorități – Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul – fiind interdependente.
2. Termenul în interiorul căruia Parlamentul urmează să se pronunțe privind numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție după prezentarea propunerii respective de către Consiliul Superior al Magistraturii este cel fixat prin lege, fiind unul restrictiv, astfel încât Parlamentul are obligația constituțională să-l respecte, iar încălcarea acestui termen reprezintă o obstrucționare a funcționalității puterii judecătorești de către puterea legislativă.

3. Eliberarea din funcție a judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, indiferent de motiv, urmează a fi examinată de Parlament în condițiile și în termenele prevăzute pentru numirea acestora în funcție.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 9 noiembrie 2011

HCC nr.23

Dosarul nr.32b/2011